

1.13. СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИМИ КОНФЛІКТАМИ ЯК СКЛАДОВА РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

Загальнотеоретичним та практичним питанням, пов'язаних із стратегічним управлінням соціально – трудовими конфліктами, загальної практиці вирішення соціально-трудоових конфліктів в Україні та зарубіжних країнах, приділяли увагу такі дослідники, як М. Й. Бару, Н. Б. Болотіна, В. Я. Бурак, С. В. Гербеда, Ю. М. Гриценко, Д. І. Дєдов, І. В. Зуб, І. Я. Кисельов, В. В. Лазор, І. О. Лосяця, В. І. Миронов, О. Я. Окіс, В. П. Пастухов, П. Д. Пилипенко, В. І. Прокопенко, О. І. Процевський, С. Г. Пушкарьова, В. М. Руденко, В. О. Сафонов, Г. І. Чанишева, В. А. Шевченко, І. М. Якушев, О. М. Ярошенко та інші вчені. Проте переважають праці, в яких тематика колективних трудових спорів розглядається в загальному плані.

У публікаціях учених-правознавців М. І. Бару, В. С. Венедиктова, С. А. Голощапова, Ю. М. Гриценка, В. В. Жернакова, І. Я. Кисельова, Л. І. Лазор, А. Р. Мацюка, В. І. Миронова, А. Ю. Пашерстніка, О. І. Процевського, В. І. Прокопенка, В. М. Толкунової, Г. І. Чанишевої та інших розглядаються проблеми трудових спорів, їхня правова природа, структура, класифікація, динаміка та вирішення. Однак не з усіх питань автори дійшли спільної думки, чимало проблем залишаються невисвітленими або дискусійними. Існують і зовсім малодосліджені питання, особливо щодо поєднання теорії з надзвичайно вимогливою практикою вирішення колективних трудових спорів примирними органами.

17 листопада 1998 року відповідно до Закону України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» [1] та на виконання Указу Президента України, з метою сприяння поліпшенню трудових відносин та запобігання виникненню колективних трудових спорів (конфліктів), їх прогнозування та своєчасного вирішення було створено державну структуру – Національну службу посередництва і

1.13. Стратегічне управління соціально-трудовами конфліктами як складова розвитку соціально-трудових відносин в Україні

примирення (НСПП). До цього жоден державний орган не виконував подібних функцій і створення НСПП засвідчило прагнення України до побудови моделі державного устрою сучасного зразка. Таким чином, національній службі посередництва і примирення виповнилося 22 роки.

Національна служба посередництва і примирення (НСПП) є постійно діючим державним органом, створеним Указом Президента України від 17.11.1998 № 1258/98, відповідно до Закону України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» та Рекомендації Міжнародної організації праці щодо добровільного примирення та арбітражу № 92, 1951 року.

НСПП створена за принципом аналогічних зарубіжних служб. Аналогічні служби в країнах світу існують понад 100 років. Зокрема, Федеральна служба посередництва і примирення у Сполучених Штатах Америки працює з 1917 року, Консультативна служба арбітражу та примирення у Великій Британії – з 1896 року, Національна служба посередництва у Швеції – з 1899 року.

Голова Національної служби посередництва і примирення з 31.10.2006 (Указ Президента України від 31.10.2006 № 911/2006) по теперішній час – Окіс Олександр Ярославович. Державний службовець I-го рангу, кандидат наук з державного управління, заслужений працівник освіти України.

Про результати діяльності Служби Голова НСПП звітує Президентові України. Також НСПП систематично інформує Офіс Президента України, Кабінет Міністрів України, Раду національної безпеки та оборони України, Міжнародну організацію праці та сторони соціального діалогу про стан соціально-трудових відносин в Україні, колективні трудові спори (конфлікти), страйки та акції соціального протесту. НСПП має відділення в м. Києві та усіх областях України.

Основні завдання НСПП [2]:

– сприяння взаємодії сторін соціально-трудових відносин у процесі врегулювання колективних трудових спорів (конфліктів), що виникли між ними;

- прогнозування виникнення колективних трудових спорів (конфліктів) та сприяння своєчасному їх вирішенню;
- здійснення посередництва і примирення під час вирішення колективних трудових спорів (конфліктів);
- забезпечення здійснення соціального діалогу, вироблення узгоджених пропозицій щодо розвитку соціально-економічних та трудових відносин в Україні;
- здійснення заходів із запобігання виникненню колективних трудових спорів (конфліктів);
- підвищення рівня правової культури учасників соціально-трудова відносин.

До компетенції НСПП належить [2]:

- здійснення реєстрації висунутих працівниками вимог та колективних трудових спорів (конфліктів);
- аналіз вимог, виявлення та узагальнення причин колективних трудових спорів (конфліктів), підготовка пропозицій для їх усунення;
- підготовка посередників та арбітрів, які спеціалізуються на вирішенні колективних трудових спорів (конфліктів);
- формування списків арбітрів та посередників;
- перевірка, в разі необхідності, повноважень представників сторін колективного трудового спору (конфлікту);
- посередництво у вирішенні колективного трудового спору (конфлікту);
- залучення до участі в примирних процедурах народних депутатів України, представників державної влади, органів місцевого самоврядування.

Також, відповідно до Закону України «Про соціальний діалог в Україні» від 11.01.2011 № 2862-VI на НСПП покладено функції щодо оцінки відповідності критеріям репрезентативності та підтвердження репрезентативності суб'єктів сторін профспілок та організацій роботодавців на національному, галузевому та територіальному рівнях.

Упродовж 2019 року діяльність Національної служби посередництва і примирення (далі – НСПП) була спрямована на виконання завдань, визначених законами України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)»,

1.13. Стратегічне управління соціально-трудовами конфліктами як складова розвитку соціально-трудових відносин в Україні

із змінами, «Про соціальний діалог в Україні», Положенням про Національну службу посередництва і примирення, затвердженим Указом Президента України від 17 листопада 1998 року № 1258/98, із змінами [3.]. Так, у 2019 році НСПП сприяла вирішенню 370 колективних трудових спорів (конфліктів), що на 18,6 % більше, ніж у 2018 році (3 – на національному, 3 – на галузевому, 6 – на територіальному, 358 – на виробничому рівнях), безпосередніми учасниками яких стали майже 1,5 млн працівників 6 798 суб'єктів господарювання. Найбільшу кількість КТС(К) було зареєстровано, зокрема, на підприємствах, в установах, організаціях Львівської (96), Закарпатської (58) та Волинської (30) областей; серед видів економічної діяльності – на підприємствах, в установах, організаціях бюджетної сфери (115), машинобудування (38), транспорту (33), сфери житлово-комунального господарства (26), державного управління (25). У 370 спорах найманими працівниками було висунуто 719 вимог, що на 8,9 % більше порівняно з попереднім роком, з яких: 394 (54,8 %) – щодо невиконання вимог законодавства про працю; 193 (26,8 %) – щодо виконання колективного договору, угоди або окремих їх положень; 114 (15,9 %) – щодо встановлення нових або зміни існуючих соціально-економічних умов праці та виробничого побуту; 18 (2,5 %) – щодо укладення або зміни колективного договору, угоди. Із загальної кількості КТС(К), вирішенню яких сприяла НСПП, упродовж 2019 року було зареєстровано 193 спори (2 – на територіальному та 191 – на виробничому рівнях), що на 15 % більше, ніж у 2018 році, з яких майже чверть – з причин наявності заборгованості із виплати заробітної плати та порушення термінів виплати поточної заробітної плати. У зареєстрованих 193 КТС(К) найманими працівниками було висунуто 308 вимог, з яких: 203 (66 %) – щодо невиконання вимог законодавства про працю; 57 (19 %) – щодо виконання колективного договору, угоди або окремих їх положень; 38 (12 %) – щодо встановлення нових або зміни існуючих соціально-економічних умов праці та виробничого побуту; 10 (3 %) – щодо укладення або зміни колективного договору, угоди. За сприяння НСПП, у ході проведення примирних процедур, вирішено та знято з

реєстрації 193 спори (2 – на територіальному, 191 – на виробничому рівнях) та 303 вимоги, з яких майже дві третини – щодо невиконання вимог законодавства про працю; чверть – щодо виконання колективного договору, угоди або окремих їх положень; 14,2 % – щодо встановлення нових або зміни існуючих соціально-економічних умов праці та виробничого побуту; 1,3 % – щодо укладення або зміни колективного договору, угоди.

Загалом, упродовж 2019 року Службою [3.] проведено 5 083 примирні процедури, що на 8,5 % більше порівняно з 2018 роком, спрямовані на сприяння вирішенню КТС(К) та запобігання їх виникненню, зокрема 4 779 узгоджувальних зустрічей, 286 засідань примирних комісій та 18 засідань трудових арбітражів. У результаті заходів, здійснених НСПП у ході сприяння вирішенню КТС(К) та запобігання їх виникненню, погашено заборгованість із виплати заробітної плати в сумі 777,1 млн грн. або 68 % від загальної суми боргу (1 141,6 млн грн), що стала основною причиною виникнення спорів та конфліктних ситуацій, а ще 131,1 млн грн – знято з обліку, у зв'язку з припиненням трудових відносин між сторонами СТВ, зокрема звільненням з роботи більш як двох третин найманих працівників, які висували вимоги щодо погашення заборгованості із виплати заробітної плати. З метою запобігання виникненню КТС(К) НСПП здійснювала заходи, спрямовані на врегулювання 906 розбіжностей між сторонами СТВ у 797 конфліктних ситуаціях (8 – на територіальному, 789 – на виробничому рівнях) на 861 підприємстві, насамперед Рівненської (108), Тернопільської (73), Закарпатської (60), Донецької (55), Запорізької (53) та Хмельницької (50) областей. Підвищеним рівнем конфліктогенності відзначались підприємства, установи та організації бюджетної сфери (239 конфліктних ситуацій), будівництва (100); сфери житлово-комунального господарства (85); транспорту (66); машинобудування (56); добувної промисловості і розроблення кар'єрів (51).

За сприяння НСПП [3.] врегульовано 602 конфліктні ситуації (5 – на територіальному, 597 – на виробничому рівнях)

1.13. Стратегічне управління соціально-трудовами конфліктами як складова розвитку соціально-трудових відносин в Україні

або 75,5 % від загальної кількості, що на 3,4 % більше порівняно з 2018 роком, та усунуто 681 розбіжність між сторонами СТВ (75,2 % від загальної кількості, що на 3,7 % більше порівняно з 2018 роком) на 663 підприємствах. Завдяки превентивним заходам НСПП лише 27 конфліктних ситуацій (1 – на територіальному рівні в закладах освіти Кіровоградської області, 26 – на виробничому рівнях) та 41 розбіжність стали предметом виникнення КТС(К). Крім того, у рамках реалізації заходів щодо сприяння поліпшенню стану СТВ та запобігання виникненню КТС(К) працівники НСПП брали участь у 524 засіданнях комісій (обласних, місцевих, районних) адміністрацій, де розглядалися, зокрема, питання погашення заборгованості із виплати заробітної плати найманим працівникам 1746 підприємств у сумі майже 2,1 млрд грн. Фахівцями НСПП вивчено об'єктивні та суб'єктивні причини конфліктогенного характеру на 479 підприємствах, з яких майже 71,4 % – комунальні та державні підприємства. Насамперед, це комунальні підприємства Хмельницької (46) та Волинської (28) областей та державні підприємства Дніпропетровської (14) та Донецької (12) областей; у розрізі видів економічної діяльності – підприємства, установи, організації бюджетної сфери (162), сфери житлово-комунального господарства (57), добувної промисловості (38), транспорту (29), професійної, наукової та технічної діяльності (25). Ретельний аналіз НСПП конфліктоутворюючих факторів (552), які в подальшому можуть призвести до виникнення КТС(К), засвідчив, що понад дві третини складають фактори щодо невиконання вимог законодавства про працю, а понад чверть – щодо встановлення нових або зміни існуючих соціально-економічних умов праці та виробничого побуту. Упродовж 2019 року НСПП сприяла зменшенню соціального напруження та пошуку взаємоприйнятних рішень між сторонами конфліктів при проведенні найманими працівниками 18 страйків та 86 акцій соціального протесту (далі – АСП), у яких взяли участь майже 43 тис. найманих працівників. Найбільші прояви протестної активності мали місце у Донецькій (7 страйків та 17 АСП), Дніпропетровській (6 страйків та 12 АСП), Львівській (1 страйк та 17 АСП) областях та

м. Києві (10 АСП). Серед видів економічної діяльності – на підприємствах, в установах, організаціях добувної промисловості і розроблення кар'єрів (43), бюджетної сфери (30).

Упродовж минулого року НСПП [3] та її відділеннями в областях організовано відповідну роботу щодо своєчасного та об'єктивного розгляду 1970 звернень громадян, листів юридичних осіб та представників об'єднань громадян без статусу юридичної особи, у яких було порушено 2179 питань, зокрема, щодо: процедури вступу та порядку вирішення КТС(К) – 637 (29 % від загальної кількості); виплати заборгованості із заробітної плати – 319 (14 %); укладення та виконання умов трудових договорів, колективних договорів, угод – 239 (11 %); організації та порядку ведення соціального діалогу, оцінки відповідності критеріям репрезентативності – 202 (9 %); звільнення з роботи, порядку вивільнення працівників та виплати розрахункових коштів при звільненні працівника – 188 (9 %); нормування та оплати праці – 169 (8 %); проведення акцій соціального протесту – 84 (4 %); інших питань – 341 (16 %).

Упродовж 2019 року НСПП [3] було проведено 62 засідання Комісій з проведення оцінки відповідності критеріям репрезентативності та підтвердження репрезентативності суб'єктів сторін профспілок і організацій роботодавців. За результатами роботи Комісій визнано репрезентативними: на галузевому рівні – 3 всеукраїнські галузеві профспілки та 4 об'єднання організацій роботодавців; на територіальному рівні – 29 обласних організацій профспілок та 4 обласні організації роботодавців. Крім того, фахівці НСПП брали активну участь у засіданнях та круглих столах Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів, зокрема, щодо: обговорення проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо порядку визначення репрезентативності організацій профспілок та роботодавців в органах соціального діалогу»; обговорення шляхів ефективного, впливового та інклюзивного соціального діалогу в Україні; осучаснення законодавчого регулювання трудових відносин.

1.13. Стратегічне управління соціально-трудовами конфліктами як складова розвитку соціально-трудових відносин в Україні

У рамках проєктів Міжнародної організації праці «Оплата праці в Україні: технічна допомога задля подолання заборгованості із заробітної плати, встановлення мінімальної зарплати та рівного винагородження» та «Інклюзивний ринок праці для створення робочих місць в Україні» фахівцями НСПП [3] взято участь в обговоренні аналізу правового регулювання питань заборгованості з виплати заробітної плати в Україні, а також у тренінгу «Медіація у трудових спорах», який проводився експертами Міжнародного тренінгового центру МОП у м. Турин. Крім того, упродовж минулого року фахівці НСПП брали активну участь у нарадах, конференціях та засіданнях круглих столів з питань розвитку соціального діалогу та законодавчого регулювання медіації в Україні, зокрема щодо обговорення проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення соціального діалогу»; перспектив імплементації в Україні положень Глави XXI Угоди про асоціацію між Україною та ЄС щодо розвитку публічних комунікацій та соціального діалогу»; обговорення законопроєкту «Про діяльність в сфері медіації», а також у підсумковому круглому столі-презентації документу «Основні засади навчання базовим навичкам медіатора», організованому ГО «Національна асоціація медіаторів України» у рамках проєкту «Забезпечення якості послуг медіації шляхом стандартизації вимог до базового навчання медіаторів».

Суттєву допомогу у питаннях підвищення рівня правової культури та поліпшення соціально-психологічного клімату в трудових колективах підприємств надають утворені Службою [3] позаштатні інституції. Так, на даний час на громадських засадах працює 412 трудових арбітрів та 112 незалежних посередників НСПП, а також в районних центрах та містах обласного значення діє 522 інформаційно-консультаційні центри НСПП. Упродовж минулого року фахівцями НСПП здійснено 32 виступи на радіо та телебаченні, підготовлено та розміщено в друкованих ЗМІ 102 публікації, організовано та проведено 602 заходи (семінари, наради, круглі столи) з питань забезпечення реалізації в Україні правового механізму вирішення

КТС(К) та здійснення соціального діалогу. З метою підвищення рівня правової культури сторін соціально-трудових відносин фахівцями НСПП прочитано 193 лекції, а також взято участь у 1350 заходах, організованих сторонами соціального діалогу та соціальними партнерами. Інформація про діяльність та практичний досвід роботи систематично висвітлюється на офіційному сайті НСПП (www.nspp.gov.ua). Загалом у 2019 році підготовлено та розміщено на офіційному сайті НСПП 1080 публікацій щодо реалізації положень законів України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» та «Про соціальний діалог в Україні».

Упродовж 2019 року Відділення НСПП у Полтавській області (створено у січні 2002 року) здійснювало моніторинг стану та динаміки соціально-трудових відносин у видах економічної діяльності та в трудових колективах з метою виявлення ознак нестабільності на доконфліктних етапах та їх усунення [4].

Ефективну роботу Відділення Національної служби посередництва і примирення в Полтавській області забезпечує висококваліфікований колектив професіоналів в наступному складі – начальник відділення НСПП в Полтавській області – Атаманюк Оксана Анатоліївна; головний спеціаліст сектора правового забезпечення – Кротова Олена Григорівна; провідний спеціаліст сектора аналітично-інформаційної роботи та прогнозування – Погуляй Олена Олександрівна [4].

Аналіз стану і динаміки соціально-трудових відносин доводить, що упродовж 2019 року на ряді підприємств Полтавщині продовжували діяти негативні чинники економічного і соціального характеру, які створювали умови для виникнення соціальної напруженості. Такими чинниками є: збитковість підприємств, обмеженість обігових коштів; несвоєчасна виплата та наявність заборгованості із заробітної плати; невиконання власниками вимог чинного законодавства про працю, колективних договорів; застосування на підприємствах режиму неповного робочого дня (тижня); несвоєчасні розрахунки замовників за виконані роботи; несвоєчасне надходження коштів з державного бюджету за виконані роботи або послуги; ухилення сторін від соціального діалогу та ін. [5].

1.13. Стратегічне управління соціально-трудовами конфліктами як складова розвитку соціально-трудових відносин в Україні

Незважаючи на те, що вищевказані причини негативно впливають на стан соціально-трудових відносин, у значній частині випадків наймані працівники не наважуються висувати офіційні вимоги до роботодавця. Причинами цього є: їх побоювання втратити роботу; нерішуча позиція профспілкових органів (уповноважених представників трудових колективів); бажання роботодавців приховати проблеми своїх підприємств; використання роботодавцями важелів морального і матеріального тиску. На 01 січня 2020 р. загальна сума заборгованості з виплати заробітної плати по Полтавщині становила 51,4 млн грн, з неї 43,0 млн грн припадало на економічно активні підприємства (83,6 %). Основну частину боргу утворено на економічно-активних підприємствах м. Кременчук (34,2 %), Гадячі (31 %) та Шишацькому районі (12 %).

Аналіз Відділення [5] свідчить, що основними розбіжностями між працівниками та роботодавцями залишається заборгованість із заробітної плати, незадовільні темпи її погашення та порушення термінів виплати поточної зарплати. 94,1 % розбіжностей стану соціально-трудових відносин, усуненню яких сприяло Відділення упродовж січня-грудня 2019 року були спричинені саме заборгованістю із виплати заробітної плати та її несвоєчасною виплатою, а 5,9 % розбіжностей щодо укладання чи змін колективного договору. Відділення, відповідно до наданих повноважень, упродовж 2019 року, з метою запобігання виникненню колективних трудових спорів (конфліктів) (далі КТС (к)), сприяло врегулюванню 34 конфліктних ситуацій (виробничий рівень) на 30 підприємствах (з них в 10 структурних підрозділах). За територіальними ознаками конфліктні ситуації розподілені наступним чином: м. Полтава – 9 випадків (або 26,5 % від загальної кількості), м. Гадяч – 3 (8,8 %), м. Кременчук – 2 (5,9 %), м. Миргород – 5 (14,7 %), м. Лубни, м. Карлівка – по 1 (по 3,6 %), Полтавський, Чутівський райони – по 2 (по 7,1 %), Котелевський, Шишацький, Миргородський райони – по 1 (по 3,6 %). Основними причинами виникнення розбіжностей, що призвели до загострення стану СТВ у колективах була заборгованість із виплати заробітної плати та її несвоєчасна

виплата. Відділенням здійснювалися заходи щодо усунення 34 розбіжностей, які призвели до загострення стану СТВ, з них щодо: укладання чи зміни колективного договору (2); невиконання окремих положень колективного договору (12); невиконання вимог законодавства про працю (20). За сприяння Відділення при взаємодії з місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, об'єднаннями профспілок, позаштатними фахівцями, сторонами СТВ у 2019 році попереджено виникнення 30 КТС(к).

В період ускладнення стану СТВ Відділенням [5] проводилися зустрічі з представниками трудових колективів, надавалися консультації відповідно до норм Закону України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» та з питань законодавства про працю. Загалом упродовж січня-грудня 2019 року Відділенням було проведено 143 запобіжних примирних процедур, як із сторонами СТВ, так і з представниками органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань роботодавців та профспілок (з них: 120 узгоджувальних зустрічей та 23 робочих нарад, зустрічей). Відділенням упродовж року сприяло вирішенню 2-х зареєстрованих КТС(к), що виникли у попередні періоди, які перебувають в стадії вирішення. Кількість висунутих вимог, вирішенню яких сприяло Відділення, становила 2 одиниці щодо невиконання вимог законодавства про працю. КТС(к) спричинені порушенням (недотриманням) роботодавцями законодавства України, а саме: ст. 43 Конституції України, статей 97, 98, 102-1, 115 Кодексу законів про працю України, статей 15, 24 Закону України «Про оплату праці», норм галузевих та територіальної угод та виконання окремих положень колективних договорів. У ході сприяння вирішенню цих спорів у 2019 році Відділенням проведено 49 узгоджувальних зустрічей. Також, фахівці Відділення здійснювали моніторинг акцій соціального протесту, надавали роз'яснення сторонам соціального діалогу щодо врегулювання розбіжностей та спрямовували конфліктні ситуації виключно в правове русло. Упродовж 2019 року Відділення [5] сприяло зменшенню соціального напруження та пошуку взаємоприйнятних рішень між сторонами конфліктів

1.13. Стратегічне управління соціально-трудовами конфліктами як складова розвитку соціально-трудових відносин в Україні

при проведенні чотирьох акцій соціального протесту, участь у яких взяли 620 осіб. Суттєву допомогу у питаннях підвищення рівня правової культури та поліпшення соціально-психологічного клімату в трудових колективах підприємств надає позаштатний актив Відділення. Так, на громадських засадах працюють 12 трудових арбітрів, в тому числі автор цього розділу та 5 незалежних посередників НСПП, а також в районних центрах та містах обласного значення діють 29 інформаційно-консультаційних центрів НСПП. Позаштатним активом НСПП здійснювалося вивчення та проводився моніторинг стану СТВ у колективах підприємств області. Так за дорученнями Відділення завідувачі ІКЦ НСПП проводили попереднє вивчення стану СТВ в окремих підприємствах області, зокрема у містах: Полтава, Гадяч, Кременчук, Лубни, Миргород та районах: Карлівському, Кобеляцькому, Котелевському, Лубенському, Полтавському, Чутівському, Шишацькому та ін. Окрім того завідувачі ІКЦ НСПП надавали консультації на місцях з питань застосування законодавства про колективні трудові спори (конфлікти) та інформували Відділення про випадки загострення стану СТВ, що виникали. Для підвищення рівня правової культури позаштатного активу НСПП Відділенням щокварталу проводилися наради-семінари. Упродовж року Відділенням підготовлено для розміщення на сайті НСПП 81 інформацію, на WEB-сторінці Відділення та інших сайтах сторін соціального діалогу 59 інформацій та 2 статті у юридично-правовій газеті ГТУЮ у Полтавській області «Правовий вісник». Представники Відділення брали участь у засіданнях нарад, колегіях, сесіях обласної ради, комісіях та робочих групах, проведенні семінарів, зборів трудових колективів та ін., де в своїх виступах інформували про призначення та завдання НСПП та підсумки її роботи. У Відділенні діє постійна «гаряча» телефонна лінія. Відділення, в межах наданих повноважень, постійно проводить прийом громадян та систематично веде консультаційно-роз'яснювальну роботу. Так, упродовж 2019 року фахівцями Відділення одержано 97 звернень громадян, з них 47 (48,5 %) щодо роз'яснень положень Закону України «Про порядок вирішення колективних трудових спо-

рів (конфліктів)», в тому числі 4 щодо порядку оцінки відповідності критеріям репрезентативності згідно норм Закону України «Про соціальний діалог в Україні», 45 (46,4 %) – з питань роз'яснень дотримання норм законодавства України про працю, 5 (5,1 %) – з інших питань. На особистому прийомі побувало 32 особи. На «гарячу» телефонну лінію звернулося 40 осіб, в основному з питань невиконання норм законодавства про працю, а також з інших питань. Усі звернення було оперативно розглянуті, опрацьовані та надані відповіді по суті порушених питань, в межах повноважень НСПП. Упродовж року проводилася робота по реалізації Закону України «Про соціальний діалог в Україні», зокрема: Комісією Відділення з проведення оцінки відповідності критеріям репрезентативності та підтвердження репрезентативності суб'єктів сторін профспілок і організацій роботодавців на територіальному рівні проведено 3 засідання, під час яких розглянуто пакети документів та підтверджено репрезентативність 3 суб'єктів. З метою підвищення рівня правової культури Відділенням проводилися «круглі» столи (8), семінари (14), прочитано лекції (17). З метою організації своєчасного реагування всіх зацікавлених органів, установ, організацій на вірогідні ускладнення та загострення стосунків між сторонами СТВ Відділенням в травні і листопаді підготовлено Прогноз розвитку стану СТВ, виникнення КТС (к) в області. Вони надіслані Голові НСПП, надані керівникам області, облпрофраді та об'єднанню роботодавців.

Також Відділенням [5] здійснено: комплексний аналіз стану соціально-трудових відносин на підприємствах міського електричного транспорту, де упродовж 2016-2019 років відділення НСПП в Полтавській області сприяло вирішенню колективних трудових спорів (конфліктів), запобігало їх виникненню та здійснювало заходи щодо стабілізації стану соціально-трудових відносин під час проведення найманими працівниками акцій соціального протесту, страйків; комплексний аналіз стану соціально-трудових відносин в закладах освіти, де упродовж 2016–2019 років та січня-вересня 2019 року відділення НСПП в Полтавській області сприяло вирішен-

1.13. Стратегічне управління соціально-трудовами конфліктами як складова розвитку соціально-трудових відносин в Україні

ню колективних трудових спорів (конфліктів), запобігало їх виникненню та здійснювало заходи щодо стабілізації стану соціально-трудових відносин під час проведення найманими працівниками акцій соціального протесту, страйків. Для керівництва області упродовж року підготовлено 12 щомісячних інформацій та 3 термінові інформацій про стан СТВ на Полтавщині.

Отже, розбудова в Україні соціально-правової держави та подальше формування громадянського суспільства додали до найбільш актуальних питань стратегічного управління соціально-трудовами конфліктами проблему реформування законодавства, зокрема порядку вирішення трудових спорів та конфліктів, а також подальшого якісного розвитку соціально – трудових відносин в Україні. Так важливим завданням є гармонізація національного законодавства щодо вирішення трудових спорів з європейськими стандартами, необхідно також прийняття Закону України «Про медіацію», потребує удосконалення процедура подолання та профілактики індивідуальних трудових спорів та конфліктів, потрібно також на національному рівні регулярно розробляти та реалізувати комплексні програми та плани, щодо профілактики та подолання соціально-трудових конфліктів.

Інформаційні джерела

1. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів): Закон України від 3 березня 1998 р. № 137/98-ВР // Закони України. Верховна Рада України. Інститут законодавства. – Київ: Інститут законодавства, 1999. – Т. 15. – С. 332–343.
2. Повноваження та завдання Національної служби посередництва і примирення [Електронний документ]. – Режим доступу: <http://www.nspp.gov.ua/home/povnovazhennya-ta-zavdannya-nspp>. – Назва з екрана.
3. Інформація про результати діяльності Національної служби посередництва і примирення за 2019 рік. Опубліковано: 20 лютого 2020 [Електронний документ]. – Режим доступу: <http://www.nspp.gov.ua/home/struktura-nspp-5/12479-informatsiia-pro-rezultaty-diialnosti-natsionalnoi-sluzhby-poserednytstva-i-prymyrennia-za-2019-rik>. Назва з екрана.
4. Відділення Національної служби посередництва і примирення у Полтавській області [Електронний документ]. – Режим доступу: <http://www.adm-pl.gov.ua/page/viddilennya-nacionalnoyi-sluzhbi-poserednictva-i-primirennya-v-poltavskiy-oblasti-nspp-0/>. – Назва з екрана.

5. Атаманюк О. А. Інформаційний бюлетень з підсумками економічного і соціального становища Полтавській області за 2019 рік та роботи відділення Національної служби посередництва і примирення в Полтавській області у 2019 році // Відділення Національної служби посередництва і примирення у Полтавській області. Інформаційний бюлетень від 28.02.2020.
6. Підсумки роботи відділення НСПП в Полтавській області у 2019 році [Електронний документ]. – Режим доступу: <http://www.adm-pl.gov.ua/page/pidsumki-roboti-viddilennya-nspp-v-poltavskiy-oblasti-u-2019-roci>. – Назва з екрана.